

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

здоров'я потребує обов'язкового поєднання інформаційного, мотиваційного та практичного компонентів, що сприяє оволодінню дітьми необхідними здоров'язберігаючими вміннями та навичками. Відповідно, діяльність учителя має бути щоденно орієнтована на формування у здобувачів освіти стійкої позиції, що передбачає визначення цінності здоров'я, почуття відповідальності за його збереження, зміцнення, поглиблення знань, умінь та навичок, пов'язаних з усіма складовими здоров'я.

Література

1. Бойченко Т. Є. Здоров'язберігаюча компетентність як ключова в освіті України. Основи здоров'я і фізична культура. Київ : Главник, 2009. 44 с.
2. Волошин О. Р. Роль здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі / Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. Ужгород, 2012. С. 47-50. URL: <https://sportpedagogy.org.ua/html/journal/2012-06/12vortep.pdf> (дата звернення 26.05.2022 р.)
3. Грошовенко О. П. Технології навчання освітніх галузей «Природознавство», «Суспільствознавство», «Здоров'я та фізична культура» : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта». Вінниця, 2017. 274 с.
4. Забарилло Т. Ставлення української молоді до здорового способу життя. *Здоров'я та фізична культура*: інформаційно-методичне видання. Квітень 2011. № 10 (214). С. 3-6.
5. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 та 3-4 класи. К. : Світоч, 2019. 336 с.

Воевутко Наталя,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти
Маріупольський державний університет

ДО ПИТАННЯ ПРО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ З ПИТАНЬ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ

Змінами (2018 р.) до Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005 р.) передбачено, що відтепер навчальні заклади забезпечують: підготовку та видання підручників, навчальних посібників, вільних від стереотипних уявлень про роль жінки і чоловіка та спрямованих на формування ненасильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, поваги до людської гідності та статевої недоторканості; виховання культури гендерної рівності, ненасильницької поведінки,

взаємоповаги та рівного розподілу професійних і сімейних обов'язків між жінками та чоловіками. Центральний орган виконавчої влади з питань освіти і науки забезпечує проведення експертизи навчальних програм, підручників та навчальних посібників для навчальних закладів щодо відповідності принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі [3].

Підготовка вчительства, здатного формувати та підтримувати недискримінаційний освітній простір, є беззаперечно актуальним питанням. Сьогодні, крім булінгу, як агресивної форми поведінки у закладах освіти, увага освітян спрямовується на непомітний з першого погляду «прихований» освітній контент, який проявляється, перш за все, в навчальних програмах та на сторінках шкільних підручників.

Недискримінаційний підхід в освіті передбачає формування позитивного ставлення до розмаїття, активні дії для подолання стереотипів, припущень та упереджень, де і коли б вони не проявлялися, прийняття усіх людей і повагу до них незалежно від їхньої раси, кольору шкіри, гендерної приналежності, мови, політичних або інших поглядів, релігії, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого статусу, віку чи інших ознак.

Проблему недискримінації в освіті досліджують за такими основними компонентами.

По-перше, педагогічна доцільність, яка передбачає, що всі учні та учениці, незалежно від етнічного походження та віросповідання, можуть бути залучені до процесу навчання, якій сприяє подолання гендерних стереотипів і упереджень при формуванні учнями і ученицями власних стратегій поведінки та не містить інформацію, що спотворює зміст прав людини або дає хибне уявлення про них.

По-друге, зміст навчання має передбачати паритетність і нестереотипність представлення чоловіків і жінок, реалістичність відображення навколишнього світу.

По-третє, матеріал навчання має збалансовано представляти різні етнічні, культурні, релігійні, соціальні групи, що мешкають в країні;

паритетно та нестереотипно відображати осіб жіночої та чоловічої статі, їх одяг і зовнішність, людей з різним станом здоров'я.

По-четверте, мова вчительства має бути гендерночутливою, із використанням коректної лексики по відношенню до людей з хворобами та інвалідністю, без стереотипних узагальнень та застосування зонтичних термінів щодо людей різних етносів, віросповідань тощо [1, с. 84].

Раніше [2] нами було доведено, що університет має готувати майбутніх педагогів до розпізнавання та протидії проявів дискримінації, навчити здобувачів/ок вищої педагогічної освіти створювати недискримінаційне середовище у школі та навчально-методичний контент на засадах недискримінації. В межах авторського курсу «Недискримінаційний освітній

простір» було запропоновано зміст теоретичної підготовки майбутніх учительок/ів, якій передбачає формування обізнаності про явища недискримінації та антидискримінації в освіті, нормативно-правову базу недискримінації в освіті, науково-методичне підґрунтя стратегії недискримінації в освіті, гендерні установки і гендерну компетентність педагогічної спільноти, мовний сексизм та гендерночутливу/недискримінаційну мову, теоретико-методологічні засади гендерної і антидискримінаційної експертизи підручників. Практична підготовка майбутніх учителів/ок з проблеми недискримінаційного освітнього простору передбачає опанування гендерночутливою мовою, формування навичок здійснення антидискримінаційної експертизи підручника для початкової школи, створення власного навчального контенту на засадах недискримінації.

Література

1. Воевутко Н. Ю. «Недискримінаційний освітній простір» в англійській та новогрецькій мовах. *Кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «Магістр»*. МДУ: Маріуполь, 2020. 105 с.
2. Воевутко Н. Ю. Проблема недискримінаційного освітнього простору в системі підготовки майбутніх вчителів. *Збірник наукових праць «Проблеми підготовки сучасного вчителя»*. Вип. 2 (28). С. 17-22.
3. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Закон України № 52 від 2005 (зі змінами 2018). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> (дата звернення: 27.01.2024)

Мірошніченко Вячеслав,
канд. наук з фіз.вих. та спорту, доцент, доцент кафедри педагогіки та освіти
Маріупольський державний університет

УРАХУВАННЯ МОРФО-ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЛЮДИНИ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗКУЛЬТУРНО- ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ

Демографічна ситуація в Україні має негативну динаміку [1]. Така тенденція викликана екологічними, соціальними чинниками та наявністю стресових факторів. Негативний вплив цих факторів істотно посилюється із початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну. За таких обставин боротьба за здоров'я населення України